

Dato: 09.08.2022
Deres referanse: 22/2783

Høringsuttalelse om forslag til lov om informasjonstilgang m.m. for Ekstremismekommisjonen

Norsk Redaktørforening (NR) er foreningen for frie og uavhengige redaktører og redaksjonelle ledere. Foreningen har rundt 780 medlemmer i alle typer nyhets- og aktualitetsmedier.

Norsk Journalistlag (NJ) er organisasjonen for alle som jobber med journalistikk eller bidrar til redaksjonelle produkter i norske medier.

Mediebedriftenes Landsforening (MBL) representerer 325 bedrifter med ca. 9000 årsverk; 205 mediehus (185 aviser) - kommersiell allmennkringkasting - magasiner - lokal-tv).

Norsk Presseforbund (NP) er paraplyorganisasjonen for frie redaktørstyrte medier, herunder redaktører, journalister og utgivere, som følger Vær Varsom-plakaten og Redaktørplakaten.

Innledning:

Ekstremismekommisjonens oppdrag er viktig, og vi oppfatter at de rettslige rammene for arbeidet som foreslås av departementet i det store og det hele er kloke. Våre merknader gjelder forslagene som berører kommisjonens saksbehandlingsregler.

Frie, redaktørstyrte medier spiller en viktig rolle i demokratiet, også når det gjelder kommisjonens tema. Mediene, ved våre organisasjoner, vil derfor gjerne bidra med innspill til kommisjonens arbeid, hvis den finner det relevant.

Postliste på nett:

Vi mener det er svært viktig, som departementet legger opp til. At Ekstremismekommisjonen vil være underlagt reglene i offentleglova, forvaltningsloven og arkivloven. Dette vil blant annet stille relevante krav til kommisjonens åpenhetslinje.

Departementet forutsetter at kommisjonen skal føre en oppdatert journal (notatets pkt. 3.6). Det er en viktig forutsetning for at allmennheten og pressen skal ha mulighet til å kunne be om innsyn. Vi vil da understreke at vi mener kommisjonen må pålegges å publisere denne løpende på Internett, fortrinnsvis på elnnsyn.

Det er så stor allmenn interesse i denne kommisjonens arbeid, at det er påregnelig at det vil rettes en del innsynskrav. Det er viktig at kommisjonen har kapasitet til å håndtere dette, og at innsyn gis i tråd med offentleglovas krav til saksbehandling.

Forklaringer for kommisjonen og offentleglova § 14 første ledd:

Departementet forutsetter at forklaringer gitt for kommisjonen kan unntas etter offentleglova § 14 første ledd. Det er imidlertid et viktig poeng, som departementet korrekt fremhever (punkt 3.4), at denne unntaksbestemmelsen ikke kommer til anvendelse «hvis den som avgir forklaringen, får med en kopi av dokumentet eller får ta et fotografi eller avskrift, og at dokumentet heller ikke sendes til andre som ikke er en del av kommisjonen».

Vi er derimot uenig i departementet etterfølgende sitat: *“Unntaket vil kunne brukes selv om den som avgir forklaringen, får lese gjennom nedtegningen eller referatet hos kommisjonen, eventuelt et annet sted sammen med en representant for kommisjonen.”*

Dette er en bevisst regelomgåelse av lovens hovedregel, og det er uheldig at departementet her gir kommisjonen en oppskrift for hemmelighold i strid med hele offentleglovas formål. Når et dokument leses av noen utenfor organet, bør dokumentet i etterkant være offentlig, uavhengig av om det sendes på epost eller om lesingen foregår hos kommisjonen eller annet sted. I slike tilfeller bør det være tilstrekkelig at lovens øvrige unntaksmuligheter kommer til anvendelse, hvis vilkårene for dette er oppfylt.

Det vil være en styrke, også for kommisjonen selv, at det ikke praktiseres unødig hemmelighold. Det vil også bidra til offentlig debatt, slik det er forutsatt fra departementets side.

Offentleglova § 24 første ledd:

Høringsnotatet berører dessverre ikke offentleglova § 24 første ledd. Vi mener en rettslig redegjørelse om at denne unntaksbestemmelsen ikke kan komme til anvendelse for kommisjonens arbeid, bør fremheves av departementet. Bakgrunnen for dette er [Sivilombudets uttalelse 2021/105](#). En journalist i NRK ba om innsyn i Koronakommisjonens brev til ulike aktører om deres håndtering av koronapandemien. Kravet ble avslått med henvisning til offentleglova § 24 første ledd om unntak fordi innsyn vil motvirke et offentlig kontroll- og reguleringstiltak. Sivilombudet kom derimot til at denne unntaksbestemmelsen ikke kommer til anvendelse i slike tilfeller. Begrunnelsen var at Koronakommisjonens overordnede målsetning har vært «læring og forbedring av nasjonens beredskap og krsiehåndtering», og ikke «kontroll- og reguleringstiltak». Det samme vil være tilfelle for Ekstremismekommisjonen, og derfor bør dette presiseres tydeligere, for å slippe at innsynskrav avslås på dette feilaktige grunnlaget.

Randi S. Øgrey, administrerende direktør i Mediebedriftenes Landsforening

Reidun Kjelling Nybø, generalsekretær i Norsk Redaktørforening

Dag Idar Tryggestad, leder i Norsk Journalistlag

Sindre Granly Meldalen, jurist i Norsk Presseforbund